

EL LLIBRE DE LA SETMANA

El rei superb de la màscara

PERFIL

CONCEBUDA COM UNA PARÒDIA DE L'AUTOBIOGRAFIA DE GOETHE 'POESIA I VERITAT', 'CONFESSIONS DE FÈLIX KRULL, LLADRE I FARSANT' ÉS LA NOVEL·LA PICARESCA INACABADA DE THOMAS MANN, QUE L'EDITORIAL NAVONA RECUPERA ARA EN CATALÀ

JORDI LLOVET

de Jordi Llovet – serveix per presentar personatges i situacions que aprofundeixen el moll de les qüestions humanes – i, doncs, morals – de caràcter universal. El de Lübeck no deixava res a l'atzar. De manera que feia casar un immens talent narratiu amb la planificació conscienciosa de les seves obres, que no començava a escriure si abans no s'hi havia familiaritzat en la seva imaginació i en els papers de preparació.

Aquesta novel·la va tenir una composició molt llarga: Mann s'hi va posar als anys deu del segle passat, l'abandonà temporalment i, després d'alguns avatars personals i de no pocs trasbalsos històrics, va acabar-la durant els anys cinquanta, poc abans de morir. Això d'*acabar-la*, però, és un dir. En realitat, el que llegim és la primera part de les

Thomas Mann no decep mai. El seu domini absolut de la forma – o gairebé absolut: val la pena llegir el magnífic epíleg

memòries de Fèlix Krull. L'autor no va tenir temps – i probablement tampoc no hauria tingut esma – d'abordar la segona part de la seva divertida paròdia de la novel·la picaresca i de la novel·la de formació, alhora. I ens va llegar una història que, certament, s'interromp de sobte (i de quina manera tan prometedora!), sense arribar a desenvolupar moltes de les línies argumentals que el personatge mateix ens havia avançat en la narració.

“Aquest noi està fet per a les disfresses”, conclou el padri Schimmelpreester, referint-se a Fèlix Krull. L'home té vel·leïtats artístiques, i el seu fillol li serveix sovint de model. Bonic i parencós des de ben jove, Fèlix es mostra, també, com un impostor de primera hora. El seu pare s'havia dedicat a la indústria dels vins escumosos, però una mala gestió financera – tema que apareix en altres obres de Mann: en *Els Buddenbrook*, posem per cas – fa que el negoci fracassi i que l'amo acabi engegant-se un tret a la temple. El fill no es planya gaire de la tragèdia familiar i comença, ben aviat, una fulgurant carrera de sàtrapa. Tant falsifica signatures com es complau a manifestar els seus dots innats i primoters per a la representació teatral. De fet, a banda del seu agraciat aspecte, Fèlix domina l'art del llenguatge – parla alemany i francès, les llengües familiars, però també es defensa en anglès i en italià –, i aquesta és, sens dubte, la seva principal arma de conquesta. Mann aconsegueix fer-nos estimar el seu simpàtic bergant, a qui no calen padrins: “Sempre m'ha agradat veure que causo bona impressió no solament pel meu exterior tan atractiu sinó també pels meus dots intel·lectuals”. Quant a això últim, el lector

CONFESSIONS DE FÈLIX KRULL, LLADRE I FARSANT
THOMAS MANN
NAVONA
TRAD. JORDI LLOVET
504 PÀG. / 32 €

KRULLES RABEJA EN L'ART DE LA SEDUCCIÓ I L'ENGANY: ENCATERINA DONES MADURES I JOVENETES, ENGALIPA MILITARS AMB CARRERA, ENSARRONA USURERS I FINIS I TOT ENCISA EL REI DE PORTUGAL

descobrirà de seguida que no són res de l'altre món; però, si més no, el xicot sap escoltar i aprofitar idees interessants d'altri, que repeteix tot sovint, com si fos un autèntic *connaisseur* en la matèria que sigui.

Com indica Llovet, Krull constitueix una figura paròdica de l'artista. El jove es rabeja en l'art de la seducció i l'engany – encaterina dones madures i jovenetes, engalipa militars d'acreditada carrera, ensarrona usurers experts i fins i tot encisa el rei de Portugal –, però sempre actua d'una manera individualista. Potser per això sent fascinació per les *imatges dobles*: la que formen dos cosins en un balcó, la de la mare i la filla lusitanes i, fins i tot, la que componen un torero i la seva víctima, a Lisboa, en una de les escenes més pintoresques de la novel·la. La traducció recuperada de Llovet reproduceix molt bé la vèrbola elevada i enredaire, en sèms, del protagonista (el to és admirable!). Però hauria calgut ser més curós, sobretot, en el lèxic i en la morfologia verbal: arreu hi llegim “desprovist/-a” i “jugar un paper”; “un dia templat” ens ennuvola de sobte la lectura, com, poc abans, un “brevatge” o, més endavant, un “puixava i baixava” o un “companyerisme”; el verb “copsar” es confon amb “colpir”, “destí” amb “destinació” i “per tal com” amb “per tal que”; més d'un “de refiló” ens fa la guitza, com no pocs “a quadres”, moltes “viven-des”, no sé quants “jugar al tennis” i un –ai las!– “a les meves espatlles”; aquí un “traïés”, allà un “desapareixi” i, més enllà, un “assaboregi”... Cap d'aquests lapsus no sembla imputable al nyeu-nyeu de l'heroi de la ficció. La traducció és tan exigent que caldria esmenar aquests des-cuits en futures edicions. ♦♦

GETTY

La vida és un oxímoron

SIMONA SKRABEC

El *black bottom* és un ball a ritme de jazz. El nom es va originar en un barri de Detroit per un fet prou curiós: el sòl allí

era molt ric, terra negra, fèrtil. Hi va créixer una petita ciutat vivaça, una ciutat dins de la ciutat, poblada de nouvinguts. El barri tenia prou empenta perquè, just al costat, la Vall del Paradís s'omplís de locals musicals que van contagiar d'alegria no només els Estats Units, sinó el món sencer.

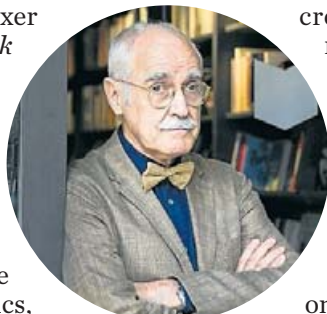
Més tard, el barri de Black Bottom va ser completament arrasat per la construcció d'autopistes. Es va esfumar així la possibilitat de convertir la misèria quotidiana en un indret on

creixen somnis i energies inesgotables. El paral·lisme d'aquest Detroit d'ara – una ciutat postindustrial que arriba a ser fantasmagòrica – amb la novel·la de Joan Rendé estre-meix. És una advertència directa a aquella Barcelona que es nega a saber el seu passat. També aquí ens sotja el perill que sota els nusos d'autopistes fem desaparèixer el sòl més fèrtil. El *black bottom* no és només un ball sincopat, sinó la metàfora del teixit humà, de tots aquells lligams concrets entre persones que fan funcionar una societat.

La pregunta que planteja Rendé és, doncs, com convertir les contradic-

cions en llaços perdurables. Com utilitzar el dolor per fabricar maons especialment resistents, i no com arrasar tot el que resulta incòmode. Per això, l'autor acota l'acció del llibre a la lògica espacial. En lloc d'escriure un capítol històric, presenta un testimoniatge sobre el batec d'un espai molt concret. La narració és una mena de crònica del Poblenuu o, més ben dit, un estudi moral d'un barri en plena puixança.

L'autor aconsegueix transmetre la barreja impura d'ambicions i de frustracions. La vida de proximitat es fa present així en la

CÈLIA ATSET

BALLAVEN EL BLACK BOTTOM
JOAN RENDÉ
PROA
254 PÀG. / 18,50 €

seva inconsistència i arbitrarietat. Tot ho tindrien els seus protagonistes, però res no s'aconsegueix realment. Hi ha homes febles i capficats en les feinetes del dia a dia. Els altres, en canvi, ignoren la realitat més dura i viuen encegats pel diner fàcil o bé en un univers d'il·lusions del tot inabastables. Però tots ells són veïns i, a través d'aquestes tensions constants, s'està gestant un espai fèrtil, un teixit humà capaç de crear una bona vida, alegria, somriures i amistat. La música no és només la intuïció d'un món diferent, sinó la bandera d'una obertura, d'un optimisme arrauxat que és l'únic capaç de trencar inèrcies d'una societat obscurantista i abocada a la preservació de valors intocables. ♦♦